

opusdei.org

7 lliçons per comunicar la fe amb el Papa Francesc

Amb el Papa Francesc han canviat coses. A més del paper que sempre hi juga l'Esperit Sant, com ha estat aquest canvi? Què està fent el Papa? Què en podem aprendre a l'hora de comunicar la fe? Dels seus gestos i paraules se'n poden proposar set lliçons de comunicació. És un article publicat a Iglesiaendirecto.com.

05/01/2017

Des de la dia de la seva elecció, el 13 de març de 2013, el Papa Francesc s'ha anat guanyant la confiança de la gent, i això ha cridat l'atenció també als que tenen responsabilitats en el món pel que fa als problemes de la pobresa, la immigració o els exclosos. Francesc ha recuperat l'autoritat dels millors anys de Joan Pau II, quan defensava la llibertat davant del comunisme, i de Benet XVI, quan separava la religió de la violència. Ha tornat a molts el sa orgull de sentir-se catòlics i està atraient a persones fins ara allunyades de l'Església. Un fenomen que alguns han anomenat "efecte Francesc", i que es pot comprovar veient el canvi favorable de l'opinió pública.

És un efecte amb una causa doble: la influència del Papa potser no hauria estat possible sense la renúncia de Benet XVI, un acte d'humilitat d'enorme grandesa. El febrer de 2013, quan es va fer efectiva la seva

marxa, l'Església arrossegava des de feia anys greus problemes, sobretot per la crisi de pedofília, on un sol cas és massa. Però a més va tenir una altra conseqüència: va robar la credibilitat de l'Església, ja que alguns van pensar: l'Església no practica el que predica, no m'interessa el que diu.

En el temps transcorregut des de l'elecció l'ambient ha canviat. S'ha girat pàgina i es veu l'Església com un punt de referència. A més de l'acció de l'Esperit Sant en l'Església, com ha succeït aquest canvi? Què està fent el Papa? Què podem aprendre d'ell a l'hora de comunicar la fe? A partir dels seus gestos i paraules es poden proposar set lliçons de comunicació.

Església en sortida

És una de les expressions més repetides per Francesc des del primer dia. Acostuma a dir que

prefereix «una Església accidentada, ferida i tacada per haver sortit al carrer, abans que una Església malalta pel tancament i la comoditat d'aferrar-se a les pròpies seguretats» (*Evangelii Gaudium*, 49) o una Església que es queda esperant l'arribada dels fidels. Avui no es tracta, com en la paràbola evangèlica, de sortir a recuperar l'ovella perduda mentre es deixen les altres 99 a la cleda. Diu el Papa: «Nosaltres en tenim una i ens falten les altres noranta-nou! Hem de sortir, les hem d'anar a buscar» (Catequesi, 17 juny de 2013).

Per al Papa Francesc l'Església no és una botiga on es despatxa un producte que el públic ve a recollir, sinó un conjunt de persones que surt a trobar-se amb els altres, amb un bona notícia per comunicar. El Papa proposa una nova cultura de la trobada. Les institucions catòliques i cada creient han de ser persones en

sortida, que no s'instal·len en les seves creences i conviccions, que no s'envolten només dels que pensen igual que ells, sinó que surten a la trobada, s'exposen a la intempèrie.

Joan Pau II deia que la fe madura quan es comunica. De manera similar, els catòlics maduren al sotmetre's a la prova del diàleg amb els que no han rebut el do de la fe. Això ho saben bé els educadors: només s'ha après alguna cosa de veritat quan s'és capaç d'explicar-ho.

La sortida que Francesc reclama per a l'Església té com a destinació preferent les perifèries. És a dir, el Papa proposa una sortida sense exclusions, que arribi a les persones més allunyades, a les que aparentment menys poden entendre el missatge. Confirma així un dels trets de l'Església: la universalitat. Rodney Stark deia que, al llarg de la història, l'Església ha mantingut la

seva capacitat d'evangelitzar quan ha mantingut la seva capacitat de relacionar-se amb estranys: bàrbars, pagans, ateus. De la mateixa manera, ha perdut aquesta capacitat quan s'ha tancat en guetos.

Aquesta disposició de sortida té molt a veure amb la comunicació. Qui vol comunicar no actua amb passivitat, de manera defensiva o reactiva. Pren la iniciativa, es dóna a conèixer, exposa el seu discurs. Una Església en sortida és una Església disposada a comunicar.

L'essència del missatge

Si busquéssim els motius de l'aparició de l'Església als mitjans de comunicació en les últimes dècades ens trobaríem algunes qüestions recurrents com la homosexualitat, els preservatius, la comunió dels divorciats, l'ordenació de les dones, el celibat sacerdotal... i potser algun més, de característiques similars.

Qüestions que han convertit l'Església en un tema de debat o de polèmica. Podríem dir que, sovint, l'anunci de la fe ha pres la forma de les discussions, on sovint es barregen qüestions religioses, ideològiques i fins i tot polítiques. A més, el to d'aquestes discussions és, moltes vegades, negatiu, defensiu o reductiu.

Paradoxalment, els assumptes que s'acaben d'esmentar, encara que tinguin rellevància, no pertanyen als articles del Credo, ni són esmentats a les benaurances. Dit amb altres paraules, no són habituals les conversions al catolicisme pel que l'Església diu sobre els preservatius o el celibat.

S'entén que el Papa Francesc, a l'*Evangelii Gaudium*, hagi recordat que l'anunci cristià ha de concentrar-se en «l'essencial, que és el més bell, el més gran, el més atractiu i, al

mateix temps, el més necessari». Posant-hi nom: Jesucrist, el nostre Salvador. No es comença a ser cristià per una gran idea, ni com a conseqüència d'una discussió. Benet XVI recordava sovint que els catòlics no segueixen una doctrina, ni una moral, sinó a Jesucrist, Déu i home veritable, l'amor de les seves vides, que els redimeix, els allibera i els fa feliços. Des de Crist, de mica en mica, s'arriba a entendre el dogma i a viure la moral, però en aquest ordre, de més a menys, de manera positiva, amb paciència.

Potser això es pot aplicar als catòlics del carrer: en les converses sobre la fe, podem preguntar-nos quant de temps ocupen els assumptes polèmics i quant de temps dediquem als altres temes essencials. Cal mostrar la bellesa i l'atractiu d'allò essencial. Aspirar a que es verifiqui una primera conversió, encara que quedin moltes coses per aclarir.

Aquesta és l'única manera de passar d'una actitud de resistència a una actitud d'influència. En el camp de la comunicació, aquest principi de tornar a l'essencial i d'abandonar les discussions equival a mantenir el focus en presentar el missatge, i també a recuperar la serenitat en el to de les converses. Com ha dit Austen Ivereigh: en les discussions sobre aquests temes cal més llum i menys calor (*more light, less heat*).

Església "pobre"

Dins d'aquests temes essencials als quals cal tornar, Francesc repeteix una i altra vegada la prioritat de l'atenció als més necessitats, als qui Crist es dirigeix de manera especial i als qui cal ajudar també materialment. Ha posat en primer pla una prioritat que és evangèlica. És una manera radical de deixar de discutir sobre temes secundaris i de dedicar-se operativament al que

Jesucrist va encarregar als seus deixebles.

Hem dit abans que els problemes de la pedofília van danyar greument la credibilitat de l'Església. En conseqüència, per aconseguir que la proposta cristiana sigui acceptada, cal recuperar la credibilitat, que és una condició de la comunicació: si no es creu en qui comunica, no es creu tampoc en el que diu, digui el que digui. La insistència de Francesc en els més necessitats pot ser una bona manera de restaurar la credibilitat. En dedicar-se als pobres, els catòlics demostren rectitud, desinterès, generositat. Hi ha una relació entre la puresa i la pobresa.

El mandat evangèlic és suficient per mantenir aquesta prioritat, no calen més motius. És bo per si mateix. És bo per les persones a les que s'ajuda. Però la preocupació pels més necessitats té múltiples efectes

positius, també en els que fomenten aquesta actitud. Com ha escrit Stefan Zweig «la visió del dolor dels altres desperta una mirada més penetrant i sàvia».

Qui practica la misericòrdia, es torna misericordiós. Amb aquesta insistència en els més necessitats, Francesc està fent que els catòlics siguem més misericordiosos. Pau VI, en un famós discurs després del Concili Vaticà II, deia que ell veia l'Església com a «serventa del món». No com jutge ni policia del món. Serventa, professió amb una gran força evocadora. Potser hem d'aprofundir en aquesta autoconsciència.

En suma, amb aquesta orientació cap als pobres, Francesc promou accions que són bones en si mateixes, ajuda als catòlics a recuperar la credibilitat en la seva comunicació i a convertir el seu propi cor.

Llenguatge transparent

El Papa ha establert una nova agenda de prioritats. I està fent servir un estil i un llenguatge diferents. Són moltes les expressions que Francesc ha fet servir i que han trencat esquemes: s'ha referit per exemple, a les «quinze malalties» de la Cúria romana; ha instat els polítics europeus a evitar que «la Mediterrània es converteixi en el cementiri d'Europa»; a Mèxic es va inventar la *cariñoterapia*.

El Papa s'acostuma a dirigir un cop a l'any a tota la Cúria, per felicitar el Nadal i desitjar un bon any nou. En el missatge de 2014, recomanava l'autoironia i el bon humor. I aconsellava resar una oració de sant Tomàs Moro: «Dóna'm, Déu meu, una bona digestió i també alguna cosa que pair; dóna'm la salut del cos i el bon humor necessari per mantenir-la. Dóna'm una ànima que no

conegui l'avorriment, els sospirs i les queixes. No permetis que m'emboliqui massa amb aquesta cosa que em molesta tant que es diu "jo"».

Benet XVI solia dir que el lèxic cristià està ple d'expressions de gran profunditat, de gran valor històric, que han passat al llenguatge comú, però que el veritable significat molta gent l'ignora. Ell es referia al terme "tabernacle", però podem dir el mateix de calvari, trinitat, eucaristia. Els catòlics els fan servir, però poca gent els entén. S'ha produït una gran pèrdua de memòria col·lectiva.

Moltes persones coneixen vagament aquestes paraules i pensen que realment coneixen els conceptes. És a dir, molts no saben que no saben. Per això, Benet XVI conclouïa que la nostra missió és «crear una nova curiositat». I això implica una gran transparència en el llenguatge. En

parlar de l'experiència cristiana hem de buscar paraules senzilles i clares; convé que usem les nostres pròpies paraules, que parlem des del cor, sense limitar-nos a repetir el que altres han pensat. Hem d'abandonar els llocs comuns. Aquest llenguatge senzill sorgeix quan es donen determinades actituds personals: transparència, senzillesa, sinceritat, humilitat, que s'expressen també en les paraules.

Abans parlàvem de tornar a l'essencial de l'anunci. Es podria afegir ara: tornar a l'essencial en les actituds. Actituds cristianes bàsiques, que de vegades semblen també adormides en el seu somni encantat, pel desús. Llenguatge clar, actituds senzilles, són condicions de tota bona comunicació, també de la comunicació de la fe.

Evangelització des de la missió

El Papa vincula l'acció evangelitzadora als problemes de l'Església i del món: els immigrants, les guerres, el conflicte palestí, la crisi ecològica, els cristians perseguits, la situació de Cuba. Aquestes referències ens recorden que no convé veure la comunicació de la fe només des d'allò individual o subjectiu, ni veure l'experiència cristiana només des de l'esforç de superació personal.

Una actitud subjectivista pot conduir al voluntarisme, pot convertir-nos en autoreferencials. I ens pot acabar esgotant, perquè els nostres defectes són esgotadors. El Papa convida a veure les coses des de la mirada de Déu misericordiós, que és qui "primerea", qui dóna el primer pas, qui converteix els cors. I també des de la mirada de l'altre. Sobretot, des de la persona que necessita la nostra ajuda, material o espiritual, que és el més motivador, el que remou la

comoditat, la mandra, els respectes humans.

És molt més motivador l'esforç per construir un món millor, que l'esforç per convertir-se en una persona millor. Veure la comunicació des de l'altre té altres conseqüències. Si es vol proposar a algú que es transformi en un cristià en sortida, cal encomanar l'entusiasme pel projecte, per l'apassionant missió de l'Església. I s'entusiasmarà amb les finalitats, no amb els mitjans; amb la meta, no amb l'esforç.

Aquesta idea s'ha expressat de moltes maneres. Recordem la metàfora del dit i de la lluna: quan algú assenyala la lluna, podem mirar al cel, o podem quedar-nos al dit. En la mateixa línia se situa una metàfora de Saint Exupery. Deia: si vols que un jove sigui un gran navegant no has de ensenyar-li la tècnica de fer vaixells, has de

encomanar l'amor a la mar. Sol dir-se que la comunicació no és el que es diu sinó el que l'altre entén. Que la comunicació ha de transmetre alguna cosa interessant per a qui escolta, no una cosa interessant per a qui parla. Això succeeix quan es veu la comunicació des de la missió, tal i com ens anima el Papa Francesc.

Coherència

S'ha dit que el Papa fa servir un llenguatge diferent. Però abans de res veiem que pren decisions i que actua. Francesc primer fa i després diu. El veiem usar un cotxe discret, abraçar un malalt d'aparença repulsiva, pujar el seu propi maletí a l'avió: se senten les seves paraules, es veuen les seves actituds, i es comprova que unes i altres coincideixen.

Hi ha un famós llibre de comunicació que es titula "Tu ets el missatge". I un autor afirma: el que fas crida tant

que no em deixa sentir el que dius. Amb altres paraules: la coherència entre el ser, l'obrar i el parlar és un requisit essencial de la comunicació. Per això, qui vol comunicar la fe ha de ser, ell mateix, més amable, sociable, dialogant, misericordiós o servicial. Així haurien de ser coneguts els cristians al món: com els que més i millor saben escoltar, comprendre, conversar.

Aquesta idea té una altra aplicació: la millor manera de transmetre l'experiència cristiana és compartir-la, animar a viure-la. Confuci, en una expressió de saviesa ancestral, afirma: «El vaig sentir i ho vaig oblidar, ho vaig veure i ho vaig entendre, ho vaig viure i ho vaig aprendre».

Coherència també en el temps. Hi ha persones que, amb el pas dels anys, es van desgastant en la seva forma de viure la fe: es van refredant,

desencantant, perdent el vigor i l'alegria. I els altres observen i es fan preguntes. Recentment vaig trobar unes paraules que em van cridar l'atenció: «La vellesa cal dedicar-la a pregar, a somriure, a donar glòria a Déu, a donar alegria als altres, mantenint la capacitat de meravellar-se i conservant el gust de viure». Són idees que es poden aplicar a la vellesa, a la maduresa i a la joventut, a totes les etapes de la vida.

Viscuda d'aquesta manera, la vocació cristiana converteix el pas del temps no en un exercici de desgast, sinó en un camí cap a la plenitud. Com més anys passen, més a prop s'està de la plenitud. Més es deteriora el cos, més madura l'esperit. Això es pot aplicar a la biografia personal -dècades- i a la història de l'Església -segles-. Com més temps porta l'Església en un lloc, més fruits porta. Aquesta coherència en el temps, aquesta maduresa,

aquesta plenitud, és el que atrau, el que veritablement comunica.

Encomanar l'alegria

Així ha anomenat el Papa el seu document programàtic: l'alegria de l'Evangelí. Allà convida els catòlics a «una nova etapa evangelitzadora marcada per l'alegria». Els cristians transmeten l'Evangelí «no com qui imposa una nova obligació, sinó com qui comparteix una alegria», afirma al número 14 d'aquest document.

Aquestes paraules recorden una expressió de la Mare Teresa de Calcuta: «Possiblement no ens trobarem en situació de donar molt, però sempre podem donar l'alegria d'un cor que estima Déu». Sant Josepmaria Escrivà explicava que, en els primers temps de l'Opus Dei, la gent deia que aquells joves que s'apropaven a ell havien fet un vot d'alegria: tan contents se'ls veia.

Un dels meus llibres preferits es diu així: "Per què l'alegria". Allà es recullen unes famoses i amargues paraules de Nietzsche: «Més salvats haurien de semblar (els cristians) per creure jo en el seu Salvador». Són amargues, però és una altra forma d'expressar el que hem afirmat en positiu.

Algú ha dit que el cristianisme es contagia per enveja. Les persones que s'acosten a l'Església, en veure l'alegria dels catòlics, s'han de sentir remoguts, fins a poder dir: "vull formar-ne part". Es tracta d'una clau molt important de la comunicació de la fe. Els catòlics experimenten a Déu, toquen a Déu, confien en Déu i d'aquí en surt l'alegria. No són optimistes per les estadístiques, per les seves virtuts personals, ni per la situació del món. L'alegria neix de saber que formen part d'alguna cosa més gran que ells.

Concloent, d'acord amb aquestes lliçons del Papa Francesc, ¿què hauria de ser l'Església? Una comunitat acollidora i alegre, que celebra la seva fe, que viu amb austeritat, practicant la caritat, que es preocupa dels necessitats, que té un projecte apassionant, una visió positiva de l'home i del món que neix de la fe i de la esperança.

Com hem vist, aquestes orientacions del Papa contenen també valuoses lliçons per a la comunicació de la fe: la importància de la credibilitat, la necessitat de portar la iniciativa, la claredat del missatge i la senzillesa del llenguatge, l'actitud de diàleg i escolta, l'amplitud de mires. Són lliçons útils per als que volen compartir l'experiència de la fe en aquests temps tan complexos com apassionants.

Article traduït de l'original de Iglesia
en directo.

Juan Manuel Mora

[http://
www.iglesiaendirecto.com/](http://www.iglesiaendirecto.com/)

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/set-llicons-del-
papa-francesc-per-comunicar-la-fe/](https://opusdei.org/ca/article/set-llicons-del-papa-francesc-per-comunicar-la-fe/)
(21/11/2025)